

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 739

van **BART VAN HULLE**

datum: 15 maart 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Nitraatresidu - Staalafnames

In het kader van de nitraatresiducampagne van 2020 van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) werd in de periode van 1 oktober tot en met 15 november 2020 van verschillende percelen, verspreid over Vlaanderen, het nitraatresidu bepaald.

Tot vorig jaar kon men, als er op een geselecteerd perceel teeltschade was, dat vooraf melden. De Mestbank ging dan in bepaalde gevallen over tot annulatie van de staalname of aanduiding van een ander perceel. Vanaf dit jaar wordt die werkwijze niet meer toegepast en gebeuren geen annulaties of herselecties wegens teeltschade.

De enige reden dat de staalafname misschien gebeurt op een ander perceel dan aangeduid, is als het perceel niet bemonsterbaar is op een normale of veilige manier.

Dat is het geval wanneer:

- recent bouw- of grondwerken uitgevoerd werden of als die aan de gang of gepland zijn op (een deel van) het perceel;
- het perceel niet vrij toegankelijk is, bijvoorbeeld omdat het afgesloten is, omheind is, moeilijk bereikbaar is of op een militair domein gelegen is;
- het perceel niet of niet meer in landbouwgebruik is;
- als er dieren op het perceel aanwezig zijn die een risico inhouden voor de veiligheid van de staalnemer.

Percelen die enkele maanden voor de staalafname aangeplant zijn met kleine plantjes of onbewortelde stek (meerjarige teelten), kunnen in het eerste jaar weinig stikstof opnemen. Staalafnames van nitraatresidu in dat soort recent aangeplante percelen kunnen dus een vertekend beeld geven van de nitraatstand indien ze als hetzelfde gezien worden als een oogstbaar perceel, zeker als dat recent aangeplante perceel gebruikt wordt voor de beoordeling van de totale landbouwareaal in een gegeven teelt van een landbouwer. Werkend met meerjarige teelten kan het bijvoorbeeld zijn dat 4/5 van de percelen al meerdere jaren geplant zijn en dus al veel stikstof hebben kunnen opnemen, en 1/5 van de percelen recent aangeplant zijn en daarom nog geen stikstof hebben kunnen opnemen.

Een staalafname van nitraatresidu op het recent aangeplant perceel zal dus een vertekend beeld geven van de nitraatstand van het volledige areaal.

1. Wordt er een onderscheid gemaakt tussen de stalen die afgenomen worden op de oogstbare percelen en de percelen die relatief recent aangeplant zijn? Wordt er rekening mee gehouden dat de nitraatstand sterk kan verschillen in relatie met hoe

lang geleden de aanplanting eraan vooraf is gegaan? Zo niet, vindt de minister dat problematisch?

2. Wordt de staalafname van nitraatresidu van een geselecteerd perceel gebruikt om een volledig landbouwareaal van een gegeven landbouwer te beoordelen? Zo ja, vindt de minister dat dit in sommige situaties, zoals reeds beschreven, problematisch zou kunnen zijn?
3. Zou het logischer zijn om in de toekomst enkel staalafnames van nitraatresidu te nemen in geselecteerde percelen die oogstbaar zijn? Zo ja, zou de minister ervoor openstaan om deze regelgeving aan te passen?

ANTWOORD

op vraag nr. 739 van 15 maart 2021

van **BART VAN HULLE**

1. Eén van de pijlers van het Vlaamse mestbeleid zijn de jaarlijkse nitraatresidumetingen. Daarbij wordt de hoeveelheid reststikstof die in de bodem achterblijft op het einde van het groeiseizoen gemeten. De meetcampagne situeert zich jaarlijks in de periode van 1 oktober tot en met 15 november. Het is noodzakelijk dat op het einde van het groeiseizoen de reststikstof zo laag mogelijk is om ons oppervlakte- en grondwater te vrijwaren van uitspoeling en nutriëntenverontreiniging. Ongeacht de teeltsituatie op het perceel. Er worden immers nog weinig nutriënten opgenomen op dat moment.

Er wordt dan ook geen rekening gehouden met het feit of het perceel in dat jaar al dan niet oogstbaar is. Het is immers niet omdat een perceel niet oogstbaar is dat er een teveel aan nitraat mag achterblijven op dat perceel dat in de winter zal uitspoelen.

Bij aanplant zal ook meestal gekozen worden voor traagwerkende meststoffen (vb compost) die langzaam stikstof vrijstellen net omdat de kleine plantjes/onbewortelde stekken het eerste jaar zeer weinig stikstof nodig hebben/opnemen. Bij dergelijke meststoffen zou er zich, als ze niet in te grote dosissen toegediend worden bij de aanplant, dus geen probleem mogen stellen naar nitraatresidu net omdat ze zeer traag N vrijstellen. Wanneer er toch (te) veel nitraat aanwezig zou zijn in de bodem, is het noodzakelijk om de dosis/mestsoort/bemestingsstrategie die bij de aanplant gebruikt wordt aan te passen. Dit nitraat zal anders immers gewoon uitspoelen (en is ook niet van nut geweest voor de nieuwe aanplant).

2. Het nitraatresidu van één enkel perceel wordt nooit gebruikt om het volledige areaal van een landbouwer te beoordelen. Voor een volledige beoordeling (die dan ook kan leiden tot maatregelen of vrijstelling) van het bedrijf wordt steeds een bedrijfsevaluatie van het nitraatresidu uitgevoerd. Daarbij wordt altijd minstens één perceel per teeltgroep die voorkomt op het bedrijf aangeduid en steeds minimum drie percelen (dus ook als er maar 1 of 2 teeltgroepen zijn). Afhankelijk van het totaal areaal van het bedrijf worden desgevallend nog meerdere percelen aangeduid aangezien het aantal stalen bij een bedrijfsevaluatie minstens gelijk moet zijn aan de vierkantswortel van het bedrijfsareaal (afgerond naar beneden). De kans dat er, zelfs al komt enkel de teeltgroep 'Specifieke teelten' voor op het bedrijf (waar sierteelt en boomkweek onder vallen), drie percelen met verse aanplant zouden aangeduid worden, is bijzonder klein.

Bij een perceelsevaluatie (wanneer er maar één perceel aangeduid wordt op een bedrijf voor een nitraatresidubepaling) worden er bij een overschrijding geen maatregelen opgelegd maar zal men het volgende jaar wel opnieuw het nitraatresidu moeten laten bepalen. Dit kan een perceelsevaluatie of een bedrijfsevaluatie (dus respectievelijk op één of meerdere percelen) zijn afhankelijk van de hoogte van de overschrijding en het gebiedstype waar het perceel gelegen is.

3. Zie ook vraag 1. Het is niet omdat een perceel niet oogstbaar is, dat het aanvaardbaar is dat er daar teveel nitraat achterblijft want ook dit nitraat zal uitspoelen.